

MEGFEJTÉS - Zöld totó- május-felnőtt

Fucskár Ágnes-Fucskár József Attila: Magyarország rejtőzködő kincsei

Magyarország rejtőzködő kincsei olyan szépek, hogy nem tudunk tőlük elszakadni. Fucskár Ágnes és Fucskár József Attila könyve azzal a céllal íródott, hogy felkeltse az érdeklődést hazánk megismerésére. „Számos kincs van eldugott falvaink temetőiben, városaink félreeső utcáiban, pusztákon, ami művészeti vagy építészeti értékénél fogva figyelmet érdemel.” – írják a szerzők. A könyv a rejtőzködő kincsekből összeállított, koránt sem teljes válogatás. Májusi Totóinkban tovább válogattunk a kincsekből. Ha majd újra járhatnak könyvtárba, jöjjenek és kölcsönözzék ki Önök is. Ha megtehetik és kedvet kaptak hozzá, keressék fel hazánk apró kis gyöngyszemeit is! Lássanak ezer csodát! Fejtsék meg a totót, legyen szerencsájük és nyerjenek!

1. Csaroda település már a honfoglalás előtti időkben is lakott volt. A falu román stílusú műemlék temploma XIII. században épült a kis tóvá szélesedő Csarondapatak melletti sombon. Fennmaradt eredeti falfestményeinek jó része az építéskor készült. 1642-ben nemcsak a templombelső, de a külső homlokzatot is díszítették népies falfestményekkel. A XIV. század végén épült a nyugati homlokzat fölött emelkedő tornácos torony, amelyen zsindelemmel fedett hegyes sisak látható. Az egyszerű külsejű épület a tiszántúli

református templomaink sorában sértetlen eredetiségével az Árpád-kori falusi templomépítészeti egyik legszebb emléke. Mi neve a nemzetségnek, amely a területet birtokolta?

a) Káta

b) Keve

c) Csarád

2. Tuzsér Magyarország jelenlegi határainak kialakulása következtében vált határ menti településsé. Ebben a felső-Tiszaparti városban található a Tiszántúli egyetlen freskókkal díszített barokk kastélya. Gróf Lónyay János

óbestér építtette. Ekkor az épület inkább hasonlított egy szerény udvarházhoz. A XIX. század vége felé Lónyay Menyhért pénzügyminiszter, feltehetően Ybl Miklós tervei alapján, kétemeletes szárnyépülettel bővítette ki a kastélyt. Fénykorában a Tisza partjáiig nyúló, tízholdas angolpark ölelte körül. A háborúk nem, de az elmúlt rendszer komoly károkat okozott az épületegyüttesben, melynek nagy részét mára már kijavították. Kinek volt testőre gróf Lónyay János?

Mária Terézia

I. Ferenc
II. József

3. A Fehértó medre a Maros egyik mellékágából alakult ki, itt található az egyik legjelentősebb magyarországi madárrezervátum. A tavat a felszíni vizek mellett az alatta fakadó források is táplálják. Területe állandóan változik, aszályos időszakban hónapokra kiszáradhat. A gulipán, a gólyatöcs és széki lile mellett számos madárfaj fészkel itt szívesen. Tavasszal és ősszel, a vonulások alkalmával vízimadarak százezrei pihennek meg a tó tükrén. Az átvonuló darvak, vadludak, récék, partimadarak hatalmas

számban jelennek meg a tó nyugati, kiszélesedő, nyílt vízzel borított részén. Október végén akár százezer madár is éjszakázhat a számukra biztonságot jelentő sekély vízben. Esti behúzásuk, különösen a darvaké), rendkívül látványos jelenség. A Kardoskúti Fehér-tó nemzetközi szinten is elismert vizes élőhely. Hogy hívják azt az egyezményt, amely hatálya alá tartozik a Fehértó is? (Hatálya alá a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek, különösen, a vízimadarak élőhelyei tartoznak)

Washingtoni Egyezmény

Ramsari Egyezmény

Berni Egyezmény

4. Túrony a Tenkes-hegy nyugati oldalán található település. Magányosan álló Árpád-kori temploma védett műemlék, a XIII. században már bizonyosan állt. A hajó keleti falának jelentős szakasza eredeti állapotában maradt fenn. Az idők folyamán jelentősen átalakították, ennek ellenére Baranya megye értékes műemlékei között tartják számon. Miután a templom a reformátusok birtokába került, lebontották az oltárt, és eltávolították a

falfestményeket is. Tornya barokk stílusban épült 1827-ben. Az ódon hangulatú templomot ma is református közösség használja. A Tenkes kapitánya tv sorozat a magyar filmgyártás egyik kiemelkedő népszerűségű darabja volt. Ki játszotta a Tenkes kapitányát?

Benkő Gyula

Zenthe Ferenc

Sztankay Ádám

5. A Pécs mellett emelkedő Jakab-hegy a nyugati Mecsek legmagasabb csúcsa. A hegy meredek déli oldalát különös homokkő képződmények uralják. Az évszázadok során a víz és a szél olyan formákat alakított ki a vörös homokkőből, hogy az megmozgatta az emberek fantáziáját. Nem véletlen, hogy több monda is kapcsolódik

ezekhez a furcsa alakzatokhoz. Az ember alakú sziklát a helybeliek nevezték el babának. A szerkövekről nagyszerű kilátás nyílik a Mecsek lábánál elterülő óriási medencére. [A Jakab-hegy alján, a faluban élt réges-régen két gazdag család. Ezek szakadatlanul versengtek egymással. Egyszer egy ismeretlen koldus tért be hozzájuk. Mindkét házból kizavarták, bántalmazták. Ekkor megátkozta őket: "Váljatok kővé, amikor a legboldogabbak akartok lenni!" Mindkét gazdának egy-egy leánygyermek volt. Egy napon mentek férjhez. Az egyik ház lakodalmas népe ezúttal megelőzte a másikat. Már jöttek vissza a Jakab-hegyi barátok templomából, ahol az esküvő volt, amikor a másik még csak fölfelé tartott. Éppen ott találkoztak, ahol a mély szakadék felett a legkeskenyebb volt az út. Egyik vendégsereg sem akart kitérni a másik elől. Az egymással versengő örömapák egyszerre szólaltak meg: "inkább váljuk kővé, de ki nem térünk!" Ebben a pillanatban az egész násznép kocsikkal, lovakkal együtt kővé változott. Azóta is ott állnak sorban a hegyoldalon.] Hány méter magas a Jakab-hegy?

484 m

798 m

602 m

6. A középkori Széplak város, amely Cikó község és Bonyhád között húzódott nyomtalanul eltűnt a török hódítók pusztítása nyomán. A X-XI. században létrejött város a XIV-XV. századra a környék egyik legnépesebb települtévé vált és mezővárosi rangot kapott. A török idők végére a város elnéptelenedett, pusztává vált, csakúgy, mint Cikó. utóbbi újra fejlődésnek indult, amikor német ajkú lakosokat telepítettek ide. A második világháború után kényszermunka és kitelepítés várt rájuk. Helyükre 158 bukovinai székely családot költöztettek. Az Árpádkori romtemplom, a

Vörösmarty Mihály által megénekelte „széplaki bús rom” és Illyés Gyula Kora tavasz című regényében is szerepel. Az egykori Széplak város román stílusú kéttornyú templomának szentélyrésze évszázadok óta a környék németiségének búcsújáróhelye. Hogy hívják a verset, amelyben Vörösmarty írt a bús rom-ról?

Széplak

Szép Ilonka

Remény s emlékezet

7. A Sió árterületének mocsaras vizekkel körülvett szigetén a XIII. században épült a simontornyai vár, amelyet a XVIII. század végéig csak két hídon lehetett megközelíteni. Nevét Salamon fia, Simon alországbíró után kapta, aki az első várat építette ezen a helyen. Az egykori névadó torony ma már nem létezik. 1508-ban Gergellaki Buzlay Mózes, Mátyás király diplomatája, aki jól ismerte a kor reneszánsz udvari kultúráját, és a várat ennek szellemében építtette át. A várkastély udvari

oldalán oszlopos, árkádos loggiát emeltek. Az egész épület rendkívül finom reneszánsz faragványokkal ékes ajtók, kandallók, címerek díszítették, amelyek a Jagelló-kori reneszánsz építészet igényességéről tanúskodtak. Az 1543-44-es hadjárat során a Tolnai megyei várakkal együtt Simontornya is török kézre került, másfél évszázadig a bég palotája volt. a Rákóczi-szabadságharc idején fontos támaszpont volt, majd 1709-ben elfoglalták az osztrákok. Az 1930-as években bőrgyári raktár lett, majd 1975-ben helyreállították, azóta is látogatható. Egy magyar népdal szerint egy betyárt Simontornyán fogtak meg. Ki volt?

Angyal Bandi

Kormos Pista

Suba Lukács

8. IV. Béla király tanulóháza, későbbi kancellárja alapította a gyulafirátóti monostort az 1240 előtti években premontrei szerzetesek számára, akik francia műveltséget honosítottak meg a területen. A Boldogságos Szűz tiszteletére szentelt templom és monostor építése egyszerre történt román és kora gótikus stílusban. A szerzetesek a kétszintes épületben laktak. A templom és monostor a török időkig működött, majd a vidék elnéptelenedése után a XVII. századtól folyamatosan pusztult. Napjainkban a templom és a kolostor néhány

boltíves helyisége és több méter magas falainak részben rekonstruált részei láthatók. Hogy hívták az alapítót?

Rátold Mátyás

Tari Lőrinc

Gyulaffy Tamás

9. A Marcal-medence keleti részén emelkedik a 432m magas Somló hegy, amelynek vulkáni talaja kedvez a szőlőtermesztésnek. Somló vára a tatárjárás után épült a XIII. században. 1370-1380 között királyi vár volt, urai voltak a Himfyek, Mátyás király, Kinizsi Pál és Szapolyai János. Fénykorát Bakócz Tamás alatt élte, aki olasz reneszánsz várkastéllyá építtette át. Ekkor készülhettek a vár faragott ajtó-, ablakkereti és a tornyos kápolna. 1563 és 1566 között a törökök

kezére került, akik komoly károkat okoztak benne. 1707-ben Vak Bottyán kuruc tábornok javíttatta ki. a szabálytalan alaprajzú belső vár jelentős része ma is áll, belső udvarán ciszterna van, kápolnájának tornya ritka emlékünck. Melyik híres somlói bort nevezik a „nászéjszakák” borának?

somlói furmint
somlói bikavér
somlói juhfark

10. A Hegyestű Geológiai Bemutatóhely a Káli medence keleti szélén húzódik, Zánka és Monoszló között. A 337 méterre magasodó Hegyestű a Balaton felől szabályos kúp alakot mutat, de más irányból nézve féloldalasan csonka. A hegy északi felét az egykori kőbánya lefejtette. Az elhagyott bánya felfedi számunkra a hegy belsejét, amely öt-hatmillió évvel ezelőtt működő vulkán volt. A kráterben megdermedt láva a kihűlés után

sokszögletű, függőleges oszlopokra vált szét. Egymáshoz szorosan sorakozó, függőleges bazaltoszlopok építik a hegyet. Hazánkban egyedül álló képződmény. Erdélyben hasonló bazalt-hegy a nevezetes Detunat. melyik megye területén található a Hegyestű?

Zala
Somogy
Veszprém

11. Túrje községben található az egyik legkorábbi és majdnem teljesen épen megmaradt hazai premontrei apátsági templom. A francia építőmesterek által 1230 körül emelt téglapépület homlokzatát két saroktorony fogja közre a nemzetiségi monostoroknak megfelelően. ezeken négy-négy fatorony áll. A hajó déli falában 1478-ból származó, kőkeretes szentségház látható kovácsoltvas ajtóval, amely a középkori belsőépítészet remeke. A déli falon a vakolat alól középkori, a Szent László-legenda egy jelenetét ábrázoló freskó került elő. Az

épület jellegzetes művészeti hatását nyugati, téglarchitektúrájú homlokzatalakítása formája határozza meg. Az Árpád-korban létrejött premontrei rend tagjai a kolostori életen kívül lelkipásztorkodással foglalkoztak, s szerepet vállaltak az írásbeliség magyarországi elterjesztésében. A török hódoltság idején működésük csaknem teljesen megszűnt. Az 1760-as években visszanyerték önállóságukat, de II. József 1785-1787 között betiltotta tevékenységüket. 1802-ben azzal a feltétellel állították vissza működésüket, hogy vegyenek részt az ifjúság középiskolai oktatásában. Ki volt az a király, aki visszaállította a premontrei rend működését?

12. Magyarpolány a Bakony délnyugati lejtőin elterülő, erdővel övezett festői sváb település. Az első írásos feljegyzés 1171-ben említi Polányt, mint a bakonybéli bencés apátság birtokát. 1696-ban a zirci ciszteriek birtoka. A község lakói a reformáció során evangélikusokká lettek, majd az ellenreformáció idején az üldöztetések miatt menekülni kényszerültek. 1752-ben a zirci apátság az elüldözöttek helyére Sziléziából és Felső-Ausztriából németeket telepített be. A beköltöző 26 család szőlőműveléssel

foglalkozott és az új falunka Németpolány lett a neve. 1948-ban 150 német családot telepítettek ki az akkori NDK területére. A széles Petőfi utcában boltozatos tornácú, hosszú kőházak a bakonyi parasztházak leglátványosabb emlékei. Magyarpolányt majd száz védett épületével 1990 óta a Nemzeti Örökség részeként tartják számon. Műemlékei megőrzéséért és ápolásáért a közösséget kitüntették. Milyen díjat kapott a település?

UNESCO örökség
Európa Nostra
Pro Architektúra

13. A tar község feletti domb peremén áll az erődített fallal körülvett egyhajós, középkori eredetű, Szent Mihálynak szentelt templom. A háromkaréjos szentélyrész a XIII. század közepén épült. A XIV. század végén kéthajós térrel bővítették. Tari Lőrinc birtokos a második gótikus átépítés során a hajót tovább bővítette. A török időkben megrongálódott, tető nélküli templomot az 1600-as évek derekán kezdték helyreállítani, majd a XVIII. század végén teljesen átépítették. Az 1978-1984 közötti régészeti

kutatás és műemléki helyreállítás során visszaállították a gótikus ablakokat, és feltárták a középkori freskókat. A templom közelében található Tar Lőrinc XIV. századi udvarházának romja. A Cserhát lankái között, a községtől nem messze áll hazánk második legnagyobb sztúpája és egy emlékpavilon, amely a tibeti szakrális hagyomány stílusában épült, és tudós zarándokunk, Kőrösi Csoma Sándor életútját mutatja be állandó kiállítás formájában. A tibetológus halálának 150. évfordulója alkalmából emelt kegyeleti emlékművet, a Békesztúpát még 1992-ben szentelte fel a Dalai Láma,

2010-ben pedig itt avatták fel hazánk legnagyobb buddhista templomát is. A magyar néphagyomány szerint mi kötődik Szent Mihály nevéhez?

ott van a haldoklók mellett

az állatokat Szent Mihálykor hajtják ki
az újbor szentelése

13+1 Bódvalenke egy elszigetelt, észak-magyarországi kis falu, Aggtelektől tíz kilométerre. Lakosainak száma nem éri el a kétszázat, majd nem teljes egészében fokozottan hátrányos helyzetű roma, akiknek gyakorlatilag semmilyen munkalehetőségük nincs. A felemelkedés lehetőségeként, első lépésként házaik falára festették a roma néphagyomány történeteit, életüket, álmaikat, meséiket. Bódvalenke a roma festészet

szabadtéri tárlata. Ugyan Bódvalenkei Freskófalú lett a projekt neve, de szekkók készültek, amik annyiban mások, hogy száraz vakolatra kerülnek fel – míg a freskók friss, nedves felületre. Hogy hívják azt a helyi kötődésű művészt, aki verset írt, képet festett, könyvet készített í cigányok életéről, és ezek a könyvtár honlapján is megtalálhatók?

Endrődi Bella János

Vidovszky Béla

Bella Rózsa